

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
"Средняя общеобразовательная школа с. Брут"
Правобережного района Республики Северная Осетия - Алания**

РАССМОТРЕНО

зам. директора по УВР

 Ривоненко Н.У.
31 августа 2023 г.

Тибилова Ж.Ш..

№ 74 от «01» 09 2023 г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
«Родная (осетинская) литература»
для 11 класса основного общего образования
на 2023- 2024 учебный год

Составитель: Дзагоева Маргарита Тамерлановна
Учитель осетинского языка и литературы

с. Брут 2023г.

Æмбарынгөнсөн фыстаг ирон литературæйы программæ 11 къласæн.

Адæмы монон царды кæддæриддæр стыр ахадындынад уыдис фольклор æмæ аив литературæйæн. Уыдоны нывфтыд æрцыд сæ цард, сæ историйы ахсджиæгдæр цаутæ, сæ зонадон фæлтæрддынад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц æмæ бæрзонд идейæтæ. Дзырдаивадсæн йæ нысаниуæг фæуæлдæр ис нæ рæстæджы. Уый рæзгæ фæлтæры хъомыл кæны гуманизм æмæ граждайнаг идеалтыл, фидар кæны адæмы удварн, уымæй рæзынц монон æмæ культурон традицитæ. Уымæ гæсгæ, скъолайы куысты ахъазæгдæр у литературæ ахуыр кæнын. Сусæггаг нæу, абоны ахуырдаутæ арæх нал кæсынц литературон уацмыстæ, зынтæй æмбарынц тексты анализ, сæ логикон хъуыдыкæнынад фæлæмæгъдæр, удварны хъомыладмæ нал ис фаг цæстæнгас.

Стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы удварны хъомылады фарстатыл кусынæн, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонынæн; æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонынæн; гуманон дунембарынад æмæ национ химбарынадæй хайджын кæнынæн; литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарынæн; ирон адæмы национ культурæйы сæйраг миниуджытæ литературон тексты агурынæн; ирон литературæйы нысаниуæг æмбарынæн, йæ бастдынад æндæр адæмты литературæтимæ, культурæтимæ иртасынæн.

Мадæлон литературæ нымæд у федералон, æнæмæнгхъæугæ предметыл, ног ахуырадон стандартты йын ис сæрмагонд бынат.

Предметæй хæрзхæд ахуыр райсыны мидис, принциптæ, бацауæнтæм алыварсыгæй каст цæуы æмæ программæ арæзт у ахæм **нормативон документты**:

- Уæрæсейы Федерацийы закон «Ахуырады тыххæй»-йы;
- Ног ахуырадон стандартты;
- Цæгат Ирыстон-Аланийы модернизацийы комплексон проекты;
- Ирон национ ахуырады концепцийы ;
- Приоритетон национ проект «Нæ ног скъола»-йы;
- Республикон программæ «Ирон æвзаджы æмæ литературæйы программæ 1- 11 кълæстæн»; **Программæйы автортæ**: Джыккайты Щамиль, Хъантемыраты Римсæ, Мамиаты Изетсæ, Гусæздæрты Азсæ. Дзæуджыхъæу, 2005æз. Программæ сфидар кодта Республикæ Цæгат Ирыстоны – Аланийы Иумсæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрад.
- Ирон литературæ. Хрестоматии. 10 кълас. Габысаты Азæ. Дзæуджыхъæу, 2012

Афæдзмæ – 68 сахаты. Къуыри – 2 сахаты.

Ирон литературæ ахуыр кæныны нысанта:

- литературæйы фæрцы скъоладзауты иумæйаг культурæ рæзын кæнын;
- литературæйы æмбарынад бацамонын;
- литературон уацмысыл æнцой кæнгæйæ, цардæн аргъ кæнын, цард æнкъарын;
- ахуырдаутæм рæзын кæнын чиныгкæсæджы культурæ;
- ныхасы арæхстдынадтæ райрæзын кæнын æмæ а.д.

Стандартты домәнтәм гәсгә арәзт программәтә әмә ахуыртә «филологи»-йә хъуамә арәзт уой ахәм уагыл.

Мадәлон литературә:

1) чингуытә кәсын әмә литературә ахуыр кәныны ахадындынад адәймаджы миддунейы рәзтәен цы пайда сты, уый бамбарын; чингуытә кәсыныл фәцәлх кәнын,

2) литературә адәмы национ-культурон хәзна кәй у, адәмы цард хуыздәр бамбарыны фәрәз кәй у, уый әнкъарын;

3) мадәлон әвзагыл фыст хуыздәр уацмыстә ахуыр кәныны фәрцы банкъарын кәнын мадәлон әвзаджы коммуникативон-эстетикон гәнәнтә, мадәлон әвзаг адәмән сә химбарынады фәрәз кәй у, уый;

4) хъомыл кәнын:

а) хорз эстетикон әнкъарәнтә кәмә ис,

ә) фысгә әмә дзургә ныхасы алыхуызон жанртәй пайда кәнгәйә, хи хъуыдытә раст әргом кәнынмә чи арәхсы,

б) бакаст уацмыс равзарынмә, уый фәдыл хи хъуыдытә раргом кәнын чи зоны;

в) уәгъд рәстәг чингуытә кәсынмә чи тырны, ахәм чиныгкәсәджы;

5) алыхуызон этнокультурон традицәтә цы аивадон уацмысы әвдыст цәуынц, уый раст әмбарыныл фәцәлх кәнын;

6) амонь аивадон уацмысы структурон әмә эстетикон әвзәрст.

Стандарттәм гәсгә скъоладзаутә литературәйә райсдысты ахәм зонындынаәдтә әмә арәхстдзинаәдтә:

-иумәйаг культурон-литературон арәхстдзинаәдтә: литературон уацмыс арф әнкъарын; ирон литературәйы бастдынад әппәтдунеон литературәтимә әмбарын; кәсыны культурә бәрзонд кәнын; библиотекайы, интернеты иформаци агурын зоны;

-царды зынаргъдәр цы хәзнатә сты, уыдон иртасынмә арәхсын: алыварсы дунемә уарзон цәстәй кәсын; царды алы фәзындмә хи цәстәнгас дарын; әмбарын литературәйы нысаниуәг адәймаджы удварны хъомылады; адәймаджы фауинаг миниуджытәм критикон цәстәнгасәй кәсын; литературон уацмысы агурын дзуәппытә зәрдаәгайәг фәрстытән;

-кәсыны культурә бәрзонддәр кәнынмә арәхстдынад: литературон уацмысмә сфәлдыстадон цәстәнгасәй кәсын; зәрдаәмә хәстәг темәтыл уацмыстә әвзарын әмә сә кәсын; литературон уацмысы цы дуг әмә культурәйы кой цәуы, уыдоны әдыл арәзт диалогон ныхасы архайын; уацмысы сәйраг персонажты миддунейән әмә архәйдтытән аргъ кәнын зонын;

-ныхас кәнын; ныхасы стильтәй раст пайда кәнын зонын.

11 къләсы литературә ләвәрд цәуы историон принциптәм гәсгә. Ам сәрмәг ләвәрд цәуы хронологион уагыл. Программәмә хаст сәрцыдысты ирон литературәйы ахъаззагдәр фәзындтә сәмә зынгә фысджыты уацмыстә. Әвзәрст цәуынц, зонынадән, идеяон сәмә эстетикон хъомыладон пас ахъаз сты, уыцы принципмә гәсгә. Уым зыны литературон процесс, йә рәзты историон, сәхсәнадон сәмә культурон уавәртә. Прораммәйы ләвәрд цәуы литературон рәзты периоды иумәйаг характеристикә, стәй, уыцы периоды зынгәдәр цы фысджытә уыд, уыдоны сфәлдыстадәй сәйрагдәр уацмыстә. Классиктәй уәлдай программәйы цы фысджытә ис, уыдоны сфәлдыстад бәлвырдәй сәндәфта литературон рәзтыл сәмә йын ис историон – культурон

ахадындынад. Уымæ хыгъд цæуынц литературон здæхтыты хуызтæ (романтизм, символизм, реализм) сæмæ сæ зынгæдæр минæвæртты аивадон сентыстытæ.

Ахуырадон 11 къласы курсы мидис.

Разныхас .(1 сах.)Ирон литература 50-сæм азты кæрон – 60-сæм азты. Ирон культурæ сæмæ литературæйы рæст ног æхсæнадон уавæрты.Поэзийы рæст 60-сæм азты.Æрыгон фысджыты сërбацыд литературæмæ. Сæ фыццаг поэтикон сæмбырдгæндтæ. Ирон романы рæст, нырыккон темæтæм сæргомздæхт. Драмон жанрты фæстæзад бынат. Комедийы рæсты фæндæгтæ, йæ сентыстытæ сæмæ аиппытæ.

Гафез (Гаглойты Фæдыр). Роман « Уæ бонтæ хорз, адæм!» (3 сах) Гафезы цард сæмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Романы мидис сæмæ проблемæтæ. Æрыгон адсæймаджы фæлгонц, йæ хъуыдытæ сæмæ тырнæнтæ. Романы сæвзаг сæмæ сюжетон композицион арæст. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и и. Эпикон – таурæгъон литературæйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæндæг.*

Дзугаты Георги. Поэмæ «Бындзыг». (2 сах.)Дзугаты Георгийы цард сæмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. «Бындзыг». Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идæйæтæ уацмысы. Хæсты трагеди. Поэмæйы лирикон ахаст. Лирикон монолог – йæ композицион нывæсты бындур. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и и Лиро –эпикон поэмæ.*

Цæгæраты Максим. «Мады зарæг». (2 сах.)Радзырды сюжет сæмæ композиции. Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне, хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ.

Цъæрукъаты Алыксандр.(4 сах.) Цъæрукъаты Алыксандры цардвæндаг. **«Ныхас авдæны сывæллонимæ» (скъуыддзаг). (1-4, 8, 14, 17, 20, 24, 26, 31, 33)** Фæлтæрты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адсæймаджы царды нысан сæмæ фидæныл. Саби сæмæ сæрдзы 'хсæн гармонийон иудзинад. Фыды фæдзæхстытæ фыртæн.**«Шекспирæн» (скъуыддзаг). (1, 2, 4, 6, 7, 8)** Аивады темæ поэты сфæлдыстады. Сонеттты сæйраг хъуыды – гуманизм, генийон сæрмдзæфы сæнусон ахадындынад. Уацмысы аивадон фæрсæзтæ. **«Мæ кувæндонны къæсæрыл»** Поэты арф сæмæ вазыгджын удисконды, йæ этикон идеалтæ. **«Рох симфрони»** Уарзты тых – сфæлдыстадон уалмонцы гуырæн. Лирикон хъайтары уæздан сæмæ арф сæнкъарæнтæ, хъæздыг поэтикон уырнынад. **«Гимн хылхъæдурæн»** Æрдзы удæгас ныв - фæлгонц, зын рæстæджы адсæймагыл йæ хæрзаудæн. Æмдзæвгæйы рифмæ сæмæ ритм, поэтикон мадзæлттæ (сидæнтæ, ассонанс сæмæ сæнд.)

Джусойты Нафи. Роман «Фыдæлты туг». (4 сах.) Нафийы литературон сæмæ зонадон куыст. Нацийон колорит ирон поэзийы. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады. Романы мидис сæмæ проблематикæ, йæ историон бындур. Нацийон иудзинады темæ. Адæм – романы сæйраг хъайтар. Ака сæмæ Бегайы фæлгонцтæ. Уарзт сæмæ хæст: лирикон сæмæ эпикон райдайæнты семиудзинад. Романы композицион нывæст. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р . Историон роман.*

Дзаболаты Хазби. (2 сах) Поэты сөгъуыстаг хъысмæт. Йæ лирикæйы ссæйраг мотивтæ. Адсæймаг сæмæ сæрдзы мидбастдзинад сæмдзæвгæ «Æз хæхты райгуырдтæн»-ы. хуымæтæг куысты бæрзонд поэзи сæмдзæвгæ «Амонд», «Цыхтахсæг»-ы. патриотизм сæмæ кадзы мæлæстæ темæ «Куы хæссай зæрдæйы сæмбуар..» Сæрибар цард сæмæ намысы сыгъдæгдзинады идейæтæ «Хæххон кæсаг»-джы. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и*
Риторикон период.

Гаглойты Владимир. «Ныййарæджы кадæг». (4 сах.) Гаглойты Владимиры сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Мады монументалон фæлгонц драмæйы. Фыртты фæлгонцтæ. Уацмысы композици, йæ аивадон æууæлтæ. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и*
и. Драмæйы хуызтæ.

Разныхас. Ирон литературæ 70-80 -æм азты. (1 сах.) Литературæйы сæрмагонд нысаниуæг социалон – политикон «мидцоппайы» заман. Историон прозæйы рæст 60-80 азты. Ирон поэзи 70-80 азты райдайæны. Ирон драмæйы разт 70-80 –æм азты.

Дзесты Куыдзæг. «Фæндагсар Уастырджы» (3 сах.) Фыссæджы курдиаты сæрмагонд æууæлтæ. Уацауы сюжет сæмæ композици. Йæ ссæйраг фæлгонцтæ. Адсæймаджы уæвынады сæнусон фарстæтæ. «Фæндаджы» темæ уацауы.

Бестауты Гиуæрги. (1 сах.) Гиуæргийы поэзийы ссæйраг мотивтæ. Райгуырæн бæстæйы темæ. Фæсивæдæн нæртон фæдзæхстытæ « Ныстуан мæ фæдонмæтимæ». Поэты сæнæнцой зæрдæ « Фæндæгтæ» -йы. Аæрды рæсугъддзинад – сфæлдыстадон уæлæтæмæнады сæмæ цины суадон «Изæр Дзаугомы» - йы. Уарзон адсæймаджы зæдæнгас рухс сурæт «Æз дыууæ цæсты зонын зæххыл..»-ы.

Æгъуызарты Ахсарбег. «Куырды фырт» (4 сах) Фыссæджы сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Роман – дилогийы актуалондзинад. Дуджы æууæлтæ адæмы царды уаг сæмæ сөгъдæутты: сæхсæнады уавæр хæсты рæстæджы, хæсты агъоммæ сæмæ йæ фæстæ азты. Амонды проблемæ. Фæллойгæнæг адæм – цард сæмæ рæстæджы фарн хæссæг. Фæлтæртты бастдзинады темæ. Ныхмæвæрд фæлгонцтæ (Бексолтан – Мурат) . *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Романы тыххæй æмбарынад фæарфдæр кæнын*

Хостыхъоты Зинæ. (1 сах). Хостыхъоты Зинæйы сфæлдыстадыл афæлгæст. Поэты тох рæстдзинад сæмæ намысыл, йæ гуманизм « Мæ зæрдæ» -йы. Хъæууон царды нывтæ «Мæ мысинаг» - джы. Райгуырæн къуым – дзæнæтон хæзнатæй зынаргъдæр « Мæ кæстæрмæ»-йы. Аæрдзон бынысæфтæй адæмы фæдзæхсын, хæлардзинадмæ сидт «Зæххы катæй» -йы.

Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. поэतिकон ныхасы фæрæзтæ :сидæн, литературон реминисценци.

Булкъаты Михал. «Теркæ Туркмæ» (4 сах) Булкъаты Михалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Романы конфликт сæмæ ныхмæвæрд фæлгонцтæ (Куындыхаты Муссæ – Мамсыраты Темырболат) Кард сæмæ фæндыры традицион темæ сæмæ йæ ног нысаниуæг. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Аивадон æрхъуыды сæмæ историон æцæгдзинад.*

Малиты Васо. (1 сах.) Малиты Васойы сфелдыстадон фендаг. Поэзийы «хуымгөенд» - феллойгөенгө адэмы цард өмө тырһентө «Сахуыр мө көн, о хуымгөенгө...»- джы. Адэймаг өмө Райгуырөн бөстөйы иудзинад «Мө Ирыстоны!» -ы. Ирыстоны историон хысмөт, адэмы тох сөрибар өмө Фыдызөххы сөраппонд «Нө фыдөлтө кадөг»-джы. Ёрдзон курдиаты бөрдонд нысан өмө бөрн «Фөстаг өмдзөвгөйы»

Бицөты Грис. Роман «Арвы айдөн». (3 сах.) Хөст өмө бөрдзинады өуөсөнк өмө гадзрахаты төмө романы. Хицөн адөймөгты хысмөттө. Фөлгонцты психологизм, сө ныхмөсөуд ахаст: хөлар зөрдөйы хорзөх. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Романы хуызтө.*

Дзасохты Музафе. «Урс доны былыл Бөрөгөуын...» (2 сах) Уацауы төмө өмө проблематикө. Ирон сөгдау өмө фөтк – сөрыгон хөйтарты «хөмылгөенджытө» Хөсөбөсты фарн. Мады фөлгонц.

Ирон литературө фөстаг азты. (1 сах.) «Радарсөзты» дуг өмө сөхсөнвадон – политикон ситуации. Национ фарстайы фыдуавөр. Национ уидөгтөм өмө культурөйы гуырөнтөм бөстрон хөусдард. Фыдөлтө фарн өмө сөгдөу бахъахъхөсныны, дунө сөфты фөндагөй раздахыны мотивтө. Ирон адэмы историон хысмөтыл сагъөс.

Дзуццаты Хадзы – Мурат. (1 сах.) Мадөлон сөваг өмө йө ахадындзинад, йө историон хысмөт « Мө взаг! –ы. Дзырды уөз –хөмыс өмө сөфсарм, йө нысаниуөг адөймаджы царды. «Дзырдтө»-йы. Символон мидис «Æз ацы нузөн...»-ы. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Инвективө.*

Хаблиаты Сафар. «Фисыны хөдзар» (1 сах.) Фөсхөсты азты царды нывтө. Уацауы сюжет, йө фөлгонцтө. Хысмөсөтаразөг цау уацмысы ранывсөзты.

Хөдзаты Ёхсар (1 сах.) Ёхсары поэзийы граждайнаг мотивтө. Мадөлон сөваджы ахадандзинад « Ирон дзырд»-ы. Поэты философн ахаст царды рөзщтмө «Гимн Галөгонөн»-ы. Цард өмө тохы нысан – рухс тауын, адөмөн лөггад көснын «Цөйкөхөг» -ы. аивады алөсөсттаг хөмыс, адөймаджы зөрдөйы уагимө гармонин иудзинад « Кафаг чызг» -ы.

Джыккайты Шамил. Трагедии «Хөдыгонд зөд» (4 сах).Шамилы сфелдыстадыл цыбыр афөлгөст. Трагедийы мидис өмө архайды афон. Патриотизм өмө национ иудзинады идөйөтө. Фөрджын фидөны домөн – тых өмө зонды цөдис. Уацмысы проблематикө. Социалон контраст уацмысы. Трагедийы сөваг. Борсөханы идеалон фөлгонц. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Ёмдзөвгөйө фыст драмө. Историон трагеди.*

Агьнаты Гөстөн. «Фөстаг бөх» (3 сах) Уацауы этикон проблематика. Ёрдз өмө адөймаджы 'хсөн удхөсөгдзинады хөуыды. Ныхмөсөвөрд фөлгонцтө. Персонажты удыхөсө өмө психологон мидуавр. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Авторы ныхас. Авторы позиции сөдисөны фөрөзтө.*

Хуыгаты Сергей. «Сылгоймæгтæ» (1 сах.) Радзырды мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ. Хионыл ауыдыны фарн æмæ бузныгады темæ. Психологон æрхаххы нысаниуæг. *Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и.* *Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг.*

Æлборт Хадзы – Умар. (1 сах.)Æлборт Хадзы – Умар сфæлдыстады хигъæдон æууæлтæ, жанрон æмæ стили агурæнтæ. 20 æнусы кæрон тугкалæн хæстытæ – «тæригъæдты апофеоз» « **Чъребайы æнкъард хæдзæрттæ**», «**Балладæ Зары фæндагыл**» -ы.

Гуыцмæзты Алеш. (2 сах.) «**Урс фынтæ**» « **Пахуымпар**». Хъæууон царды хæрзвæтк æмæ æгъдауы равдыст «Урс фынты». Хæст æмæ сфæлдыстады хсæн сæрдзон ныхмæлæуд «Пахуымпар» -ы.

Ходы Камал. (1 сах.) Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Фыдыбæстæйæн фыртæн бæсзын, йæ цин æмæ хъыгтæй цæрын «**Ирыстонмæ**»-йы. Ирыстоны фарн æмæ сомбоныл катæй «**Гаджидау**»-ы. Æрдзы рæсугъддинады æнкъарæн « **Быдираг хъæуы ритмтæ**»-йы. Адæймаг æмæ сæрдзы ныхмæвæрд – бастдинад «**Денджызæй куы не рбæдæхы нау...**»-ы.

Уацмыстæ наизустæ ахуыр кæнына.

1. Цъæрукъаты Алысандр. «*Ныхас авдæны сывæллонимæ*» *скъуыддзаг*), «*Рох симфони*»
2. Дзаболаты Хазби «*Æз хæхты райгуырдтæн*»
3. Бестауты Гиуарги «*Æз дыууæ цæсты зонын зæххыл...*»
4. Хостыхъоты Зинæ «*Зæххы катæй*»
5. Дзуццаты Хадзы – Мурат «*Ме 'взаг!*»
6. Хъодзаты Æхсар «*Ирон дзырд*»
7. Малиты Васо «*Мæ Ирыстоны!*»
8. Джыккайты Шамил «*Хъодыгонд зæд*» *скъуыддзаг*
9. Ходы Камал «*Гаджидау*»

Сæйраг домæнтæ 11 – æм къласы ахуыргæнинæгты зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ.

Ахуыргæнинæгтæ хъуамæ зоной:

- фысджыты цард æмæ сфæдыстад;
- цы уацмыстæ ахуыр кодтой, уыдоны сюжеттæ, композицийы хицæндзинæдтæ, фæлгонцтæ;
- этикон характеры тыххæй æмбарынад;
- æмбарынадтæ: æмдзæвгæ, поэмæ, радзырд, драмæ, трагедии, роман, фыссæджы индивидуалон стили сæйраг миниуджытæ;
- наизустæ ахуыр кæнынмæ цы уацмыстæ амынд цæуы, уыдон.

Ахуыргæнинæгтæ хъуамæ арæхсой:

- фыссæджы арæст аивадон нывтæ иртасын æмæ æвдисын;
- уацмыс анализ кæнын, йæ хæйттæ хынцгæйæ;

- эпос, лирика, драма кæрæдзийы иртасын;
- уацмысы хъайтарæн характеристикæ дæттын, цалдæр уацмысы хъайтарты кæрæдзийыл абарын;
- авторы ахаст уацмысы архайджытæм æмæ цаутæм иртасын;
- уацмыс аив кæсын;
- хи сæрмагонд дзургæ æмæ фысгæ ныхасмæ пълан саразын;
- литературон – критикон æмæ публицистикон уацтæн, стæй ахуыргæнæджы лекцийæн хи куысты пълан, тезистæ, конспект аразын;
- литературон темæйыл доклад кæнæ реферат бацæттæ кæнын;
- нырыккон литературон фæзындтæн аргъ кæнын.

Ахуыры рæстæджы пайдагонд цæудзысты репродуктивон и продуктивон ахуыры методтæ:

- информацион технологи;
- цæстуынгæ æрмæг,
- ИКТ,
- уацмыстæм иллюстраци,
- амонæн литература.

Æрмæг куыд æмбæрстгонд æрцыд, уый сбæрæг гæнæны хуызтæ:

тест саразын; фысгæ, дзургæ дзуæппытæ; нывæцæн, изложении.

Контролы формæтæ

1. индивидуалон
2. къордæй
3. фронталон

Контролы хуызтæ

1. развæлгъау
2. æрвылбон
3. тематикон
4. хатдзæг

Урочыты хуызтæ:

1. урок-ног æрмæг амынд
2. урок-практикон куыст
3. урок-хъазт
4. компьютерон урок
5. урок -къордты куысты формæ
6. ныхасы рæзты куыст
7. интеграцигон урок

Технологитæ:

1. традицион технологи;
2. архайды технологитæ;
3. иннæ предметты бастдзинадимæ

Ахуырадон-методикон æрмæджыты номхыгъд

1. Бзаров Р.С. История в осетинском предании: Сюжет о Чермене, - Владикавказ, 1993.
2. Джусойты Н. Ирон аив дзырды сæрвæлтау. Цхинвал, 1966 аз.
3. Джыккайты Ш. Ныхасы фарн.- Дзауджыхъæу, 1996 аз.
4. Джыккайты Ш. Критикон уацты æмбырдгонд. 2 хайы. – Дзæнджыхъæу,
5. Джыккайты Ш. Ирон литературæйы истори. Дзæуджыхъæу, 2002.
6. Салагаева З.М. Четыре этюда об осетинской прозе. – Орджоникидзе, 1970.
7. Поэзийы фарн : Критикон уацтæ. – Орджоникидзе, 1980 аз.
8. Зонадон – критикон уацтæ. – Дзæуджыхъæу, 1991 аз.
9. Критикон уацты æмбырдгонд. – Орджоникидзе, 1981.
10. Вопросы осетинской литературы и фольклора. – Владикавказ, 1993

Къæлендарон – тематикон пълан ирон литературæ

11 кълас

<i>№</i>	<i>Сæргонд</i>	<i>Са- -ха</i>	<i>Нымæ ц</i>	<i>Урочы хуыз</i>	<i>Урочы темæ</i>	<i>УАА</i>	<i>Фæстиуджытæ</i>	<i>Хæдзармæ куыст</i>
1.	Разныхас. Ирон лит-рæ 50-æм азты кæрон – 60-æм азты	1	7.09	Урок-лекци	Ирон лит-рæ 50-æм азты кæрон – 60-æм азты. Ирон культ. æмæ лит-йы рæзт ног æхсæнадон уавæры.			Конспект зонын.
2.	Гаглойты Федыр. (Гафез) 3с.	1	9.09	Ног æрмæг амонаны урок	Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл афæл-гæст. Роман «Уæ бонтæ хорз, адæм!»-ы мидис æмæ проблематикæ.	Эпикон – таурагъон литератур æйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæ ндæг.	Арæхсын: -текст скъуыддзæгтыл (хицæн эпизодтыл) дих кæнын.; -тексты сæйраг хъуыды иртасын; -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын; -дыууæ фæлгонцы кæрæдзийыл абарын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	Цыбыр конспект фыссджы цардыл. Роман бакæсын.
3.		1	14.09	Урок-къордты куыст	Æрыгон адæймаджы фæлгæнц, йæ хъуы -дытæ æмæ трынæнтæ.			Ирæйы фæлгонц.
4.		1	16.09	Урок-портрет	Уацмысты фæлгонцы системæ			Романы сөвзаг.
5.	Дзугаты Георги. 2с.	1	21.09	Ног æрмæг амонаны урок	Дзугаты Георгийы цард æмæ сфæлдыстад. Кадæг «Бындзыг»-лирикон ахаст.	Лиро – эпикон поэмæ.	Арæхсын: -лиро – эпикон уацмыс æвзарын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	Лирикон монолог – йæ композицион нывæсты бындур.
6.		1	23.09	Урок-идейæтæ хъахъхъæн ын	Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы.			Хæсты трагеди.

7.	Цæгæраты Максим. 2с.	1	28.09	Ног æрмæг амоныны урок	Цæгæраты Максимы сфæлдыстадон сурæт. «Мады зарæг»-ы сюжет æмæ композици.	Сюжет, композици и, сурæт-кæрæдзим æ сæ бастдзинад	<i>Арæхсы:</i> -бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Сюжет æмæ композицион хицæндзинæдтæ уацмысы
8.		1	30.09	Урок-тексты анализ	Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне. Хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ уацауы.		равдисынаен, -бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнаен.	
9.	Цæрукъаты Алыксандр 2с.	1	5.10	Урок-лекци	Алыксандры поэзийы æууæлтæ, йæ традицитæ. «Ныхас авдæны сывæллони-мæ». Фæлтæрты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы хсæн иудзинад.			Фыды фæдзæхстытæ фыртæн.
10.		1	7.10	Урок-дискусси	Поэты æмвазыгджын удисконд, йæ этикон идеалтæ «Мæ кувæндонны къæсæрыл», «Рох симфони», «Гимн хъилхæдурæн.»			Наизустъ хи равзæрст сонеттæ.
11.	Джусойты Нафи. 6с.	1	12.10	.Урок-лекци	Джусойты Нафийы литературон æмæ зонадон куыст. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады	Историон роман	<i>Арæхсы:</i> -бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Роман бакасын.
12.		1	14.10	Урок-балц ивгъуыдмæ	Роман «Фыдæлтæ туг»-ы мидис æмæ проблематикæ, йæ историон бындур		равдисынаен, -бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Ивгъуыд æмæ абоны бастдзинад романы мидтемæ.
13.		1	19.10	Урок-тексты анализ	Романы композицион нывæзт. Зарæджы фæлгонц романы.			Сабыр царды нывтæ романы.
14.		1	21.10	.	Ака æмæ Бекайы фæлгонцтæ			Адæм – романы сæйраг хъайтар.

15.		1	26.10	.	Уарзт æмæ хæст: лирикон æмæ эпикон райдайæнты æмиудзинад		авторы бæрæггæнæн.	Æгъдау æмæ фæллоуы нысаниуæг.
16.		1	11.11	Урок-къордты куыст	Национ иудзинады темæ романы.			Фæсивæды минавæрттæ.
17.	Н/Р/К/ Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн	1	16.11		«Зарæджы фæлгонц» «Иудзинады темæ романы».		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын.	
18.	Н/Р/К/ Нывæцæн ныфыссын	1	18.11					
19.	Дзаболаты Хазби. 1с.	1	23.11	Урок-лекци	Хазбийы поэзийы сæйраг мотивтæ., «Амонд», «Æз хæхты райгуырдтæн», «Куы хæссай зæрдæйы æмбуар»-йы.	Строфа, ритм, рифмæ.	Арæхсын:лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ),	Наизусть хи равзæрст.
20.	Гаглойты Владимир. 5с.	1	25.11	Урок-тексты анализ	Гаглойты Владимиры сфæлдыстадон сурæт. Драмаæ «Ныййарæджы кадæг»-ы композиции, йæ аивадон мадзæлттæ.	Драмаейы хуызтæ	Арæхсын:-драмон уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ бæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын	Драмаæ бакæсын.
21.		1	30.11	Урок-къордты куыст	Фыртты фæлгонцтæ.			Уацмысы философон бындур.
22.		1	2.12	Урок-къордты куыст	Мады монументалон фæлгонц драмаейы.			Уацмысы сөвзаг
23.		1	7.12		Уацмысы идейæ райхалыны фæрсæзтæ.			Куырыхон сылгоймаджы митæ.

24.		1	9.12	.	Мады монументалон фæлгонц			Амонмæ фæндæгтæ.
25.	Н/Р/К/ Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн	1	14.12		«Уидæгты фарн æмæ фидæны ныфс – адæмы уæвынад».		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын,.	Хæдзармæ ныффыссын
26.	Ирон лит-рæ 70-æм æмæ 80- æм азты фыц цаг æмбисы.	1	16.12	Урок-лекци	Литерæтурæйы сæрмагонд нысаниуæг социалон- политикон «мидцоппайы (заст- ой) заман.»Историон прозæйы рæст 60-80-æм азты. Ирон драмæйы рæст 70-80-æм азты. Ирон поэзи 70-80-æм азты райдайæны.			Цыбыр конспект скæнын.
27.	Дзесты Куыдзæг 4с.	1	21.12		Дзесты Куыдзæджы курдиаты сæрмагонд æууæлтæ. Уацау «Фæндагсар Уастырджи» -йы сюжет æмæ композици.	Литературо н архетипы æмбарынад .	Арæхсы:бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Фыссæджы биографи.
28.		1	23.12	Урок-тексты анализ	Уацауы фæткон-философон мидис. Сæйраг архайджыты фæлгонцтæ.		равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг	Адæймаджы уæвынады æнусон фæрстытæ.
29.		1	28.12	Урок-тексты анализ	Адæймаджы уæвынады æнусон фарстатæ.		архайæджы характерон хицæндзинаedtæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Дзаххо сæмæ Дзиттайы фæлгонцтæ.
30.		1			Фæндаджы темæйы философон мидис.		авторы бæрæггæнæн	Дуджы æууæлтæ адæмы царды.
31.	Н/Р/К/ Нывæцæн	1			«Фæрнджын адæймаг амондджын вæййы».		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ	Фыссæджы этикон фæдзæхстытæ.

	ныфыссынмæ цæттæгæнæн						ныхас рацыд æрмагæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын,.	
32.	Бестауты Гиуæрги.1с.	1		Урок-лекци	Райгуырæн бæстæйы темæ Геуæргийы поэзийы.	Аллитерац и.	Арæхсын: лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ), фылдæр ныхмæвæрд æвæрдæй. -хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ.	Наизусть хи равзæрст.
33.	Æгъуызарты Æхсарбег 4с.	1			Æгъуызаты Æхсарбеджы цардыл афæлгæст. «Куырды фырт»- темæ сæмæ проблематикæ.		Арæхсын: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн,	Романæй сæргондтæ бакæсын.
34.		1		Урок-тексты анализ	Романы жанрон миниуджытæ сæмæ стили хицæндзинæдтæ.		Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Дуджы æууæлтæ адæмы царды.
35.		1		Урок-тексты анализ	Мурат сæмæ Бексолтаны фæлгонцтæ.			Амонды темæ романы.
36.		1			Рæстæжы фæлгонц уацмысы.			Ирон æгъдæуттæ романы.
37.	Хостыхъоты Зинæ. 1с.	1		Урок-лекци	Хостыхъоты Зинæйы лирикайыл афæлгæст.		Арæхсын: лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ),	«Мæ зæрдæ» «Райгуырæн къуым – æппæтæй

							фылдæр ныхмæвæрд æвæрдæй.	зынаргъдæр»-наизустъ.
38.	Дзуццаты Хадзы-Мурат. 1с.	1		Урок-лекци	Дзуццаты Хадзы-Мурат поэзийы сæйраг мотивтæ.		-хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхытæ. -бæлвырд кæнын скъоладзауты ассоциатæ сæйраг дзырдтæ æмæ лексикон рæнхытæм гæсгæ. -арын авторы цæстæнгас, позици (йæ хъуыдытæ, æнкъарæнтæ, ассоциатæ).	Аив каст.
39.	Булкъаты Михал. 4с.	1			Булкъаты Михалы сфæлдыстадыл афæлгæст.	Аивадон æрхъуыды æмæ историон æцæгдзина д.	Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинаедтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнаен адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынаен.	Роман бакасын.
40.		1		Урок-тексты анализ	Амонды проблемæ. Фæлтæрты бастдзинады темæ.			Романы документалон сæрмагон. Куындыхаты Муссæйы фæлгонц.
41.		1		Урок-тексты анализ	Булкъаты Михалы сфæлдыстад. Роман «Теркæй-Туркмæ» - йы конфликт æмæ ныхмæвæрд фæлгонцтæ.			Мамсыраты Темырболаты фæлгонц.
42.		1		Урок-дискусси	Кард æмæ фæндыры традицион темæ æмæ йæ ног нысаниуæг.			Адæмы фæлгонц уацмысы.
43.	Малиты Васо. 1 с.				Малиты Васойы сфæлдыстадон фæндаг. Поэзийы «хуымгæнд» - фæллойгæсæг адæмы цард сæмæ тырсæнтæ «Сахуыр мæ			Васойы интимон лириксæйы романтикон ахорсæнтæ сæмæ

					кæн, о хуымгæнæг...»- джы.			поэтикон интонации.
44.	Бицъоты Грис.4 с	1			Бицъоты Грисы сфæлдыстадыл афæлгæст. Роман «Арвы айдæн»-ы сюжет.	Романы тыххæй фæарфдæр кæнын	Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинадтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Роман бакæсын. Хицæн адсæймæгты хъысмæттæ. Æцæг уарзондзинад æмæ уæздандзинад.
45.		1		Урок-тексты анализ	Хæст æмæ гадзрахаты темæ романы.			
46.		1		Урок-тексты анализ	Романы трагедион финал, йæ аивадон æууæлтæ.			
47.	Н/Р/К Нывæцæн ныффыссынмæ цæттæгæнæн	1			<i>«Сылгоймаджы бынат царды».</i>		Арæхсын: æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын,	Хæдзармæ ныффыссын
48.	Дзасохты Музафер. 2с.	1			Музаферы граждайнаг позиции.«Урсдоны былыл Бæрæгъуын» -ы темæ æмæ проблематикæ.		Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинадтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Уацау бакæсын. Хъæубæсты фарн.
49.		1		Урок-тексты анализ	Ирон æгъдау æмæ фæтк- æрыгон хъайтарты хъомылгæнджытæ.			

							авторы бәрәггәнән адәймаджы уавәр әмә фәлгонцаразән мадзәлттә сбәрәг кәнынән.	
50.	Разныхас. Ирон литературә фәстаг азты.	1		Урок-тексты анализ	«Рацарәзты» дуг әхсәнадон-политикон ситуаци. Национ фарстайы фыдуавәр.	Социалист он реализмы метод.		Цыбыр конспект скәнын.
51.	Джыккайты Шамил. 4с.	1			Шамил – поэт, драматург. Йе' сфәлдыстадыл цыбыр афәлгәст. Трагеди «Хьодыгонд зәд»- мидис әмә архайды афон.	Әмдзәвгә йә фыст драмә. Историон трагеди	<i>Арәхсын:</i> драмон уацмысән анализ кәнын, - уацмысы архайды цыд логикон әгьдауәй раст дзурын, авторы ахастдзинад йә героймә сбәрәг кәнын, хьайтары архайд әмә миниуджытән раст аргь кәнын.	Уацмысы проблематикә.
52.		1		Урок-тексты анализ	Патриотизм әмә национ иудзинады идеятә трагедийы.			Проблемон фарстатән дзуапн ссарын.
53.		1		Урок-кьордты куыст	Фәрнджын фидәны домән--тых әмә зонды цәдис. Борәханы идеалон фәлгонц.			Социалон контраст уацмысы.
54.		1		Урок-кьордты куыст	Джыккайты Шамилы әмә йә хьайтар Борәханы иудзинаәдтә сә тох әмә сә царды.			Борсеханы идеалон фәлгонц.
55.	Н/Р/К/ Нывәцән ныфыссынмә цәттәгәнән	1			«Уацмысы актуалондзинад ныры дуджы» кәнә «Борәханы фәлгонц»			Хәдзармә ныфыссын
56.	Хабلياتы Сафар. 1 с	1		Урок-тексты анализ	Фәсхәсты азты царды нывтә «Фисыны хәдзар». Уацауы сюжет, йә фәлгонцтә.		<i>Арәхсы:</i> бәлвырд кәнын уацмысы сәйраг проблематикә, аивадон	Хьысмәстаразәг цау уацмысы ранывсәзты.
57.	Хьодзаты Әхсар 1 с.	1			Әхсары поэзийы граждайнаг мотивтә. Мадселон сөвзаджы ахадандзинад «Ирон дзырд»-ы.	Рифмәйы хуызтә	мадзәлтты ахъаз сюжет әмә композиции равдисынаән,	Поэты философон ахаст царды рәзщтмә «Гимн

							Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинаæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	Галæгонæн »-ы. Наизусть хи равзæрст.
	Агънаты Гæстæн. 2с.	1			Агънаты Гæстæны уацау «Фæстаг бæх»ы этикон проблематикæ.	Авторы ныхас. Авторы позиции севдисæны фæрсæзтæ.		Ныхмæсæрд фæлгонцтæ уацмысы.
58.		1		Урок-тексты анализ	Æрдз æмæ адæймаджы 'хсæн удхæстæгдзинады хъуыды.			Персонажты удыхъæд æмæ психологон мидуавр уацмысы.
59.	Хуыгаты Сергей. 1с.	1		Урок-тексты анализ	Радзырд « Сылгоймæгтæ »-йы мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ	Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг.		
60.	Æлбортты Хадзы – Умар. 1с.	1			Æлбортты Хадзы – Умар сфæлдыстады хигъæдон æууæлтæ, жанрон æмæ стили агурæнтæ. « Чъребайы æнкъард хæдзæргтæ » 20 æнусы кæрон тугкалæн хæстытæ – «тæригъæдты апофеоз».	Бæлладæйы жанры æмбарынад фæарфдæр кæнын. Традиции æмæ ногдзинад. Велибр.		« Балладæ Зары фæндагыл » -ы трагикон цау нывæндæн фæрæзтæ уацмысы.
61.	Гуыцмæзты Алеш. 2 с.	1		Урок-тексты анализ	Фыссæджы сфæлдыстадон агураæнтæ. Хъæууон царды хæрзвæтк æмæ сөгъдауы равдыст « Урс фынты ».	Мидмонол огон розæйы тыххæй цыбыр æмбарынад .		Юмæры хъæздыхæд фæрæзтæ уацмысы.
62.		1		Урок-тексты анализ	Хæст æмæ сфæлдыстады 'хсæн сæрдзон ныхмæлæуд « Пахуымпар » -ы.	Фыссæджы		Адæймаджы æрдзыхъæд уацмысы.

						хигъæдон æрмдзæф (стиль)		
63.	Ходы Камал. 1с.	1			Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст Фыдыбæстæйæн фыртæн бæззын, йæ цин æмæ хъыгтæй цæрын «Ирыстонмæ»-йы.			Ирыстоны фарн æмæ сомбоныл катый«Гаджидау»-ы. Наизустъ хи равзæрст.
64.	Фæлхат. Фæлварæнмæ цæттæгæнæн тематикон урочытæ. 5с.	1			Ирон литературæйы рæзты фæндаг. Историон цаутæ ирон фысджытæм		Арæхсы: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон	Билетты æрмæг фæлхат.
65.		1		.	Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинады сөнкъарæнтæ ирон литературон уацмысты		мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композици	Билетты æрмæг фæлхат.
66.		1			Хистæры фарн ирон литерæтурæйы.		равдисынаен, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон	Билетты æрмæг фæлхат.
67.		1			Мады фæлгонц ирон поэзийы æмæ прозæйы.		хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	Билетты æрмæг фæлхат.
68.		1			Ирон æгъдæуттæ ирон фысджыты уацмысты.		авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынаен.	Билетты æрмæг фæлхат.

11 къласы литературæйæ тематикъон пълан æххæстгонды график.

Афæдзмæ – 68 сахаты. Къуыри – 2 сахаты.

№	Сæйраг темæты сæргæндтæ	Сахæттæ	Уыдонæй:			Тестыл, практикон куыстыты нымæц
			Урочытæ	Нывæцæн	Бон	
1	Разныхас. Ирон литературæ 50-60—æм азты.	26	23	1. «Зарæджы фæлгонц» кæнæ «Иудзинады темæ романы».		4
				2./3. «Уидæгты фарн æмæ фидæны ныфс – адæмы уæвынад».		
2	Разныхас. Ирон литературæ 70-80 - æм азты.	24	22	1. «Фæрнджын адæймаг амондджын вæййы».		4
				2. «Сылгоймаджы бынат царды».		
3	Разныхас. Ирон литературæ фæстаг азты	13	12	1. «Уацмысы актуалондзинад ныры дуджы» кæнæ «Борæханы фæлгонц»		3
4	Фæлварсæнмæ фæлхат кæнынсæн	5	5			5
	Иумæйагæй:		62	6		

		68				
--	--	----	--	--	--	--

Нормы оценки знаний, умений и навыков по литературе

Оценка устных ответов учащихся.

При оценке устных ответов следует руководствоваться следующими основными критериями в пределах программы.

Оценкой «5» оценивается ответ, обнаруживающий прочные знания и глубокое понимание текста изученного произведения; умение объяснить взаимосвязь событий, характер, поступки героев и роль художественных средств в раскрытии идейно-эстетического содержания произведения; умение пользоваться теоретико-литературными знаниями и навыками разбора при анализе художественного произведения, привлекать текст для аргументации своих выводов, раскрывать связь произведения с эпохой (8-11 кл.); свободное владение монологической литературной речью.

Оценкой «4» оценивается ответ, который показывает прочное знание и достаточно глубокое понимание текста изучаемого произведения; умения объяснять взаимосвязь событий, характер, поступки героев и роль основных художественных средств в раскрытии идейно-эстетического содержания произведения; умение пользоваться основными теоретико-литературными знаниями и навыками при анализе прочитанных произведений; умение привлекать текст произведения для обоснования своих выводов; хорошее владение монологической речью. Однако допускаются две неточности в ответе.

Оценкой «3» оценивается ответ, свидетельствующий в основном о знании и понимании текста изученного произведения; умение объяснить взаимосвязь основных событий, характеры и поступки героев и роль важнейших художественных средств в раскрытии идейно-художественного содержания произведения; знания основных вопросов теории, не достаточным умением пользоваться этими знаниями при анализе произведений; ограниченных навыков разбора и недостаточном умении привлекать текст произведений для подтверждения своих выводов. Допускается несколько ошибок в содержании ответа, недостаточно свободное владение монологической речью, ряд недостатков в композиции и языке ответа, несоответствие уровня чтения нормам, установленным для данного класса.

Оценкой «2» оценивается ответ, обнаруживающий незнание существенных вопросов содержания произведения, неумение объяснять поведение и характеры основных героев и роль важнейших художественных средств в раскрытии идейно-эстетического содержания

произведения, незнание элементарных теоретико-литературных понятий; слабое владение монологической литературной речью и техникой чтения, бедность выразительных средств языка.

Нывæцæны æмæ изложениы бæрæггæнæнты нормæтæ.

Нывæцæн æмæ изложении сты скъоладзауты ныхасы хæрзхъæддзинад бæрæггæнæны сæйрагдæр формтæ.

Нывæцæнтæ æмæ изложениы фыссын хъæуы программæйы ныхасы рæзтыл куысты домæнтæм гæсгæ.

Изложениы хъуамæ уа:

11 къласы – 400 -450 дзырды.

Нывæцæнты:

11 къласы – 4 -5 фарсы..

Нывæцæны ас вæййы къаддæр кæнæ фылдæр ахæм уавæртæм гæсгæ: нывæцæны стиль æмæ жанр, темæ; скъоладзауты цæттæддзинад.

Нывæцæнты æмæ изложениы фæрцы бæрæг кæнæм :1) скъоладзау темæ раргом кæнынмæ куыд арæхсы; 2) æвзаджы фæрсæзтæй пайда кæнын куыд зоны; 3) растфыссынады хæрзхъæддзинад.

Алы нывæцæны æмæ изложенийæндæр æвæрæм 2 бæрггæнæны; фыццаг – куысты мидисæн; дыккаг – растфыссынады хæрзхъæддзинадæн.

Дыууæ бæрæггæнæны дæр æвæрæм æвзагæй. Æрмæст литературæйы куы бæрæг кæнæм зонындзинæдтæ, уæд фыццаг бæрæггæнæн æвæрæм литературæйæ.

Скъоладзауты растфыссынады хæрзхъæддзинад бæрæг кæнын хъæуы, цал орфографион, пунктуацион æмæ грамматикон рæдыды фæуагъта, уымæ гæсгæ.

<i>Бæрæггæнæнты сæйраг домæнтæ.</i>		
<i>Бæрæггæнæн</i>	<i>Мидис æмæ ныхасыхъæд</i>	<i>Растфыссынады хæрзхъæддзинад</i>
«5»	1. Скъоладзау иттæг хорз раргом кодта темæ; 2. Мидис фыст у, куыд æмбæлы, ахæм фæткмæ гæсгæ. 3. Скъоладзауы дзырд у хъæздэг; дзырдтæй пайда	1 орф., 1 пункт., 1грам. рæдыды.

	кæны, кæм куыд сæмбæлы, афтæ. Гæнæн ис: 1-2 ныхасы рæдыды; 1 рæдыд мидисы	
«4»	1. Хорз раргом кодта темæ, фæлæ иу цалдæр ран темæйæ ахызт. 2. Мидисы фæткæвæрд иучысыл хæлд æрцыд. 3. Куысты стиль у аив. Гæнæн ис: 2 рæдыды мидисы; 3-4 ныхасы рдыды.	2 орф., 2 пункт., кæнæ 1 орф. сæмæ 3 пункт., кæнæ 4 пункт. рæдыды сæнæ орфог р. сæмæ 2 грам. рæдыды.
«3»	1. Темæ сæххæст æргом ну. 2. Скъоладзауы ныхасыхъæд у мæгуыр, дзыртæй раст нæ пайда кæны. 3. Мидисы фæткæвæрд хæлд æрцыд. Гæнæн ис: 4 рæдыды мидисы; 5 ныхасы рæдыды.	4 орф., 4 пункт., кæнæ 3 орф. сæмæ 5 пункт., кæнæ 7 пункт. рæдыды сæнæ орфог р. сæмæ 4 грам. рæдыды
«2»	1. Скъоладзау сеппындæр темæ нæ раргом кодта. 2. Куыст пъланмæ гæсгæ фыст нæу. 3. Скъоладзауы ныхасыхъæд у ныллæг, фыст у цыбыр хъуыдыйæдтæй, сæ хæн нæй бастдзинад. 4. Арæх дзырдтæй раст пайдагонд нæ цæуы. Гæнæн ис: 6 рæдыды мидисы сæмæ 7 ныхасы рдыды.	7 орф., 7 пункт., кæнæ 6 орф. сæмæ 8 пункт., кæнæ 5 пункт. рæдыды сæмæ 8 орфог р. сæмæ 7 грам. рæдыды
«1»	Куысты ис: 6 рæдыды мидис сæмæ 7 ныхасы рæдыдæй фылдæр.	7 орф., 7 пункт., 7 грам. Рæдыды.